

Čo to vlastne bol „Stredovek“ alebo 1000 rokov svetskej vlády kresťanstva a katolíckej Cirkvi

Branislav Michalka

25. januára 2023 ✝ *História Spoločnosť*

Uprostred vekov alebo pohanstva?

Pojem „Stredovek“ a od neho odvodené slovné tvary slúžia v súčasnosti aktuálnym ideologickým vládcom sveta (socialistom, liberálom, humanistom, osvietencom, skrátka pohanom) ako pejoratívne označenie pre „niečo“, čo je v striktnom rozpore s ich interpretáciou bytia, univerza, vládnutia a dejín. Vo vysokej „učeneckej“ sfére je to téma na pohoršenie a v stokách pokrokového žurnalizmu je to nadávka.

Čo to však bolo v skutočnosti, ono zo svetského hľadiska tak ťažko definovateľné „niečo“, ktoré teraz hrá úlohu strašiaka a vzoru „nesprávneho sveta“, nachádzajúceho sa kdesi „uprostred“ toho „správneho sveta“, ako kuriózný vred na inak „zdravom“, čiže pohanskom tele dejín?

Ilustračný obrázok, zdroj: picryl.com

Termín „Stredovek“, nech už ho použili prvýkrát s akýmkoľvek úmyslom a v akomkoľvek kontexte, nie je až taký nezmyselný, za aký ho postmoderní historici považujú. Prevedený do vizuálnej roviny navodzuje správny dojem „niečoho“, čo tkvie uprostred tela dejín ako určitá anomália, výstraha pre pohanov či zakázané územie, vzbudzujúce u pohanov všetkých typov a kategórií hrôzu a odpor. A povedzme si rovno, že z pohanského hľadiska je to odpor oprávnený a pochopiteľný. Oni totiž dobre vedia, a ich neúnavný „našepkávač“ im to nikdy nezabudne pripomenúť, čoho sa majú skutočne obávať.

Čo to teda bolo, tá časť dejín, ktorá v nich vzbudzuje trvalý odpor?

Ako správne pochopili, ale zle uchopili, pokrokoví historici – niečo také ako stredovek zo striktného historického hľadiska ani neexistovalo. Hranice kontinuity antickej kultúry, Rímskej ríše, etnických presunov, hmotnej kultúry sú také tekuté, že sa dajú stanoviť desiatky časových bodov, v ktorých sa mal stredovek začínať a končiť. A zároveň potom zistiť, že v tom istom bode môžeme ukotviť vznik či zánik niečoho iného, alebo pokračovanie toho istého.

Ako teda uchopiť stredovek? Nedá sa to ani použitím geografického pojmu Christianitas, ktorý rezignuje na vymedzenie časové a sústreďuje sa predovšetkým na geografický priestor vlády kresťanstva v Európe. V prípade stredoveku však ide o skutočne presne ohraničený časový úsek, ktorý vymedzuje určitý jav presnými dátumami, ktoré, a to je podstatné, ohraničujú to, čo je podstatou stredoveku, ako strašiaka pohanov: je to vláda kresťanov a katolíckej Cirkvi vo svete.

Neobmedzená vláda kresťanstva

Reč je o plnej a neobmedzenej kresťanskej vláde. Preto je stredovek ohraničený jasnými a konkrétnymi dátumami, ktoré túto plnú vládu (nie čiastočnú, obmedzenú alebo spoločnú s inými vierami a ideológiami) vymedzujú. V roku 391 cisár Theodosios I. Veľký definitívne zakázal pohanské obrady, obety a uzavrel všetky pohanské chrámy. V roku 393 sa odohrali posledné olympijské hry a v roku 394 porazil cisár Theodosios poslednú pohanskú vzburu rímskych senátorov. Pohanstvo sa ocitlo mimo zákon. V roku 496 sa konal katolícky krst franského kráľa Chlodovika I. (prvého Ľudovíta v dejinách francúzskej monarchie), ktorého potomkovia položili základ obnovenia Západorímskej ríše. V roku 511 kráľ Chlodovik I. umiera, „Stredovek“ definitívne začína.

Neobmedzená a expandujúca vláda kresťanstva a katolíckej Cirkvi v Európe trvala do roku 1517, keď odpadlík Martin Luther zničil túto vládu odštartovaním protestantskej revolúcie. Odvtedy kresťanstvo a katolícka Cirkev storočie po storočí strácajú svoje pozície vo svete.

Stojíme teda pred jedným tisícročím, ktoré na konkrétnom území – v Európe – vytvorilo kompaktnú oblasť neobmedzenej vlády kresťanstva. Kresťanské štáty, riadené kresťanmi a len kresťanmi, čerpajúce svoje idey z učenia katolíckej Cirkvi, duchovne usmerňované jej predstaviteľmi, vzdelávané kresťanskými učencami, zdobené kresťanským umením, to bol Stredovek. Toto je podstata „Stredoveku“ – tisícročia, ostrova ležiaceho uprostred mora pohanstva, na ceste medzi pohanstvom starým a novým.

Tabu

Ostatné prvky „Stredoveku“ ako: sťahovanie národov, vojny, nevoľníctvo, hygiena, feudalizmus, poľnohospodárstvo, peňažníctvo, remeslá a podobné „legoffovčiny“ sú nepodstatné. A nikto to nevie lepšie, ako práve rôzni „legoffovia“ a ďalší pohanskí znalci stredoveku. Ich sublimovaná a dobre maskovaná nenávisť k stredoveku, ktorý sa podujali odmytizovať a reinterpretovať, vypovedá viac ako čokoľvek iné o tom, že presne chápú, čo to stredovek bol a čo im na stredoveku prekáža. Je to práve onen fakt, že išlo o vládu kresťanskú, a to neobmedzenú.

Reči o útlaku a slobode sú v tomto prípade irelevantné. Omnoho väčší útlak v starovekých pohanských otrokárskych štátoch sa teší bezprecedentnej glorifikácii, mystifikáciám a tolerovaniu. Státisíce otrokov, vojenská pederastia, nízke postavenie žien, brutalita a všeobecná agresivita sú citlivo idealizované v duchu tých najlepších humanisticko-renesančných mýtov. Nekonečné vojenské masakry novoveku sú taktiež prezentované ako heroické epopeje a boje za ideály, a glorifikované spolu s novovekým úžerníctvom, proletarizovaním, atomizovaním más a estetickým hnusom modernizmu.

V podstate existuje len jedno obdobie v dejinách ľudstva, ku ktorému si inak vedecky objektívni, všetko chápujúci a znášajúci historici uchovali trvalý a neutíchajúci humanistický odpor, ktorý sa zhora prenáša na nižšie vrstvy spoločnosti. Majú pochopenie pre hierarchicky usporiadanú mandarínsku Čínu, pre feudálne

Japonsko so svojou brutalitou, moslimské kalifáty ako aj predkolumbovské ľudožrútske tyranie. Na týchto mocnostiach, útvaroch a silách sú schopní hľadať pozitívne prvky, ak je to potrebné, aj mikroskopom.

Pred nami vlny

Z tohto pohľadu sa nám javí stredovek v odlišnom svetle, nie ako fáza v evolucionistickom ekonomicko-politickom procese. Ide v ňom o súvislú, časovo aj územne, svetskú vládu kresťanstva a katolíckej Cirkvi, teda o jav, ktorý je momentálne odmietaný tak pohanmi, ako aj modernými katolíkmi, cirkevných predstaviteľov nevynímajúc. Ide o jav, ktorý by sa podľa všetkých zainteresovaných strán už nikdy nemal vrátiť. Neobmedzená vláda kresťanov a ich kresťanského štátu je tabu.

Pokiaľ by to tak bolo a kresťanský neobmedzený štát, vláda, administratíva, dokonalý protipól neobmedzenej pohanskej vlády, by sa už nikdy nevrátil, stáli by sme pred skutočnosťou niečoho vymedzeného a jasne ohraničeného v dejinách spásy, čoho skutočnú funkciu zrejme odhalíme až pri konci sveta. Momentálne sa nachádzame v pohanskej spoločnosti, čiže úplne mimo Stredoveku a tento stav sa podľa všetkého už len umocňuje.

Pokiaľ teda stredovek znamená tisícročie, ktoré ukončuje pohanstvo staré, a obdobie, ktoré je ukončené pohanstvom novým, je zrejme, že „stred“ kresťanských dejín už máme zrejme za sebou. Čím viac sa vzdalujeme od tohto stredu, tým viac stráca európska spoločnosť svoj kresťanský charakter a ponára sa späť do pohanského mora. Hovoriť o kultúrnom, ekonomickom či štátoprávnom dedičstve Stredoveku bez kresťanstva, ako sa o to pokúsili niektorí insitní konzervatívci, je komické. Kresťanstvo robí stredovek a nie stredovek kresťanstvo. Bez neobmedzenej vlády kresťanstva by neznamenal stredovek nič, len bežné pohanské nahromadenie udalostí a foriem.

Toto zistenie je dôležité pre pochopenie toho, kde sa práve nachádzame. Nemusí to byť zďaleka koniec dejín a pohanstva, ani katolíckeho kresťanstva ako faktu. V každom prípade to je absencia toho, na čo sme boli v stredoveku (a len v stredoveku, na rozdiel od všadeprítomného, polymorfného a časovo neobmedzeného pohanstva) zvyknutí – neobmedzenej kresťanskej vlády. Niečoho, čo sa už zrejme nikdy nevráti.

A práve táto osamelosť neobmedzenej kresťanskej vlády v dejinách, jej ohraničenosť a nevratnosť nám nemusí byť podnetom k zúfalstvu, ale naopak dôkazom toho, že stojíme pred niečím výnimočným, niečím čo potvrdzuje nadpozemskosť všetkého, v čo sme uverili. Stredovek tkvie uprostred pohanských dejín ako Božie znamenie, ako ostrov, na ktorom si kresťanskí stroskotanci v rozbúrenom pohanskom mori mohli na chvíľu oddýchnuť v neutíchajúcej a trvalej augustínovskej vojne Božieho štátu so Svetským štátom.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/co-to-vlastne-bol-stredovek-alebo-1000-rokov-svetskej-vlady-krestanstva-a-katolickej-cirkvi/>